

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

1. Метою вивчення навчальної дисципліни у контексті підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) є формування системи фахових знань про майбутню професійну діяльність за обраною спеціальністю та особливості підготовки в закладах вищої освіти.

Навчальна дисципліна «Вступ до спеціальності» взаємопов'язана з такими навчальними дисциплінами: «Історія фізичної культури», «Історія та культура України», «Фізіологія людини», «Анатомія людини з основами спортивної морфології».

2. Перелік компетентностей, здобуття яких гарантуватиме вивчення навчальної дисципліни.

Відповідно до освітньо-професійної програми (затверджена ухвалою вченої ради К-ПНУ імені Івана Огієнка від 28 травня 2020 року, протокол за № 3) у здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня формуються наступні *компетентності*:

загальні:

- здатність до пошуку інформації, її аналізу та критичного оцінювання;
- здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології;

фахові:

- здатність формувати в учнів предметні компетентності з фізичного виховання, медико-біологічних та психологічних основ і технологій розвитку рухових умінь і навичок та фізичних якостей, санітарно-гігієнічних основ діяльності у сфері фізичної культури;

- здатність застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання у фізичному вихованні;

- здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з фізичного виховання;

- здатність аналізувати особливості сприйняття та засвоєння учнями навчальної інформації з метою прогнозу ефективності та корекції навчально-виховного процесу з фізичного виховання;

- здатність до оволодіння педагогічними, медико-біологічними, інформаційними технологіями для формування здорового способу життя, розвитку рухових умінь і навичок, розвитку фізичних (рухових) якостей у представників різних груп населення і самостійної розробки методик і технологій для інтегрального гармонійного розвитку людини;

- здатність до аналізу, систематизації та оцінки педагогічного досвіду, здатність до розробки методики та технологій для розвитку рухових умінь і навичок та фізичних (рухових) якостей на основі розуміння і застосування положень фізіології, морфології, біохімії, біомеханіки.

Сфера реалізації здобутих компетентностей під час працевлаштування:

загальних:

- *здатність до пошуку інформації, її аналізу та критичного оцінювання:*

майбутні вчителі фізичної культури здатні до критичного мислення в ході аналізу інформації, подій і фактів; до критичного оцінювання, формування власної позиції з того або іншого питання; обґрунтовувати, знаходити нові ідеї, бачити та оцінювати альтернативи, встановлювати пріоритети, визначати достовірність і доцільність інформації, приймати необхідні рішення, коректувати помилки, у тому числі і в процесі власного мислення, що сприяє умінням і навичка аналізу, синтезу, порівняння, зіставлення фактів, формулювання обґрунтованих висновків, оцінок.

- *здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології:*

вчителі з фізичної культури здатні до оволодіння новітніми інформаційно-комунікаційними технологіями та спроможні ефективно використовувати програмні інструменти, вебресурси й цифрові ресурси в

процесі розв'язання професійних завдань формування фізичної культури школярів.

фахові:

- здатність формувати в учнів предметні компетентності з фізичного виховання, медико-біологічних та психологічних основ і технологій розвитку рухових умінь і навичок та фізичних якостей, санітарно-гігієнічних основ діяльності у сфері фізичної культури;

фахівці спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) здатні формувати в учнів загальні уявлення про фізичну культуру, її значення в житті людини, збереження та зміцнення здоров'я, фізичного розвитку; розширювати руховий досвід, вдосконалювати навички життєво необхідних рухових дій, використання їх у повсякденній та ігровій діяльності; розширювати функціональні можливості організму дитини через цілеспрямований розвиток основних фізичних якостей і природних здібностей тощо;

- здатність застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання у фізичному вихованні;

майбутні вчителі фізичної культури здатні застосовувати в освітньому процесі з фізичного виховання школярів закладу загальної середньої освіти комплекс сучасних загально педагогічних та спеціальних методів й освітні технології навчання;

- здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з фізичного виховання;

фахівці спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) здатні організовувати та здійснювати об'єктивний контроль (перевірку, оцінку та облік) результатів навчальних досягнень учнів з фізичної культури як одного із компонентів освітнього процесу закладу загальної середньої освіти;

- здатність аналізувати особливості сприйняття та засвоєння учнями навчальної інформації з метою прогнозу ефективності та корекції навчально-виховного процесу з фізичного виховання;

здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) у процесі своєї майбутньої діяльності здатні здійснювати пошук оптимальних шляхів вирішення завдань фізичного виховання для підвищення якості освітнього процесу з фізичної культури на основі прийнятих ефективних управлінських рішень;

- здатність до оволодіння педагогічними, медико-біологічними, інформаційними технологіями для формування здорового способу життя, розвитку рухових умінь і навичок, розвитку фізичних (рухових) якостей у представників різних груп населення і самостійної розробки методик і технологій для інтегрального гармонійного розвитку людини;

фахівці спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) здатні формувати учнів закладу загальної середньої освіти як духовно, емоційно, соціально і фізично повноцінних членів суспільства, котрі здатні дотримуватися здорового способу життя, формувати безпечне життєве середовище з метою формування всебічно гармонійно розвинутої особистості;

- здатність до аналізу, систематизації та оцінки педагогічного досвіду, здатність до розробки методики та технологій для розвитку рухових умінь і навичок та фізичних (рухових) якостей на основі розуміння і застосування положень фізіології, морфології, біохімії, біомеханіки.

майбутні вчителі фізичної культури здатні до аналізу, систематизації та оцінки педагогічного досвіду з фізичної культури в закладі загальної середньої освіти, що сприятиме розробці та використанню технологій формування рухових вмінь, навичок і розвитку рухових здібностей при застосуванні диференційованих фізичних навантажень на уроках фізичної культури в сучасній школі.

3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Змістовий модуль 1

Фізична культура як суспільне явище та галузь професійної діяльності

Тема 1. Вступ. Фізична культура як суспільне явище: фізична культура як суспільне явище та галузь діяльності, «Вступ до спеціальності» як навчальну дисципліну: визначення поняття, зв'язок з іншими науками, структуру навчального процесу по засвоєнню «Вступу до спеціальності» за кредитно-трансферною системою організації навчання, місце у формуванні професійного рівня майбутнього фахівця; місце фізичної культури в загальній культурі людства: визначення поняття, етапи розвитку фізичної культури, аспекти прояву, фізична культура особистості; мета і основні завдання фізичної культури; основні форми та засоби фізичної культури, сфери впровадження фізичної культури і спорту, базові поняття: фізичне виховання, особистість, розвиток, формування, система фізичного виховання, спорт, єдину спортивну класифікацію України, фізичний розвиток, фізичну підготовленість, фізичне навантаження.

Тема 2. Визначення та характеристика основних вихідних понять та термінологічних категорій: зародження спортивної термінології, історичні етапи розвитку; термінологічні запозичення з іноземних мов; сучасні проблеми української спортивної термінології: використання слів іншомовного походження, утворення нових видів спорту; основні термінологічні поняття галузі: фізичні вправи, загально розвиваючі вправи, спеціальні вправи, фізична підготовка, фізичні якості, самодіяльний спорт, спорт вищих досягнень, професійний спорт, спортивне тренування, тренуваність, спортивна форма, втома, перенапруга, перевтома, фізична реабілітація, рекреація.

Тема 3. Фізкультурно-спортивний рух в Україні та за кордоном: фізкультурно-спортивний рух в Україні та за кордоном; історію зародження та розвитку спорту: Ігри стародавньої Греції (776 р. до н.е.), Олімпійські Ігри, військово-фізичну підготовка лицарів, напівспортивні об'єднання 15-16 ст., фізична культура кінця 18-19 ст., Олімпійські ігри кінця 19 ст., міжнародні спортивні організації, проблеми сучасного розвитку міжнародного спортивного руху: комерціалізація спорту, надмірна політизація, гігантизм

Олімпійських ігор, альтернативні міжнародні змагання, передумови зародження і розвитку фізкультурно-спортивного руху в Україні: Трипільська культура, Київська Русь, Козаччина; традиції українського спорту: Всеросійська олімпіада 1913 р., спартакіади 1921-1928 рр.; створення закладів фізкультурної освіти і науки, спортивне життя в еміграції, внесок українців в Олімпійський рух, сучасні проблеми українського спорту: організаційні проблеми, матеріальну основу, від'їзд кваліфікованих фахівців за кордон, проблеми національного порядку.

Тема 4. Програмно-нормативні, організаційні засади та матеріальна основа фізкультурно-спортивного руху в Україні: уявлення про програмно-нормативні, організаційні засади та матеріальна основа розвитку фізкультурно-спортивного руху в Україні; законодавчу базу розвитку фізичної культури і спорту в Україні: Закон України «Про фізичну культуру і спорт» в останній редакції, його структуру і зміст окремих глав, Закон України «Про освіту», Закон України «Про вищу освіту» в останній редакції, Укази Президента України щодо державної підтримки розвитку фізичної культури і спорту в Україні, «Про розвиток олімпійського руху в Україні» тощо. Державну соціальну програму розвитку фізичної культури і спорту в Україні: мета, завдання, напрямки розвитку фізичної культури; організаційні засади, структуру і матеріальну основу розвитку фізкультурно-спортивного руху в Україні, структуру, взаємозв'язок і характер діяльності фізкультурно-спортивних організацій України: державне управління, самоврядування, громадська спортивна федерація, Національний олімпійський комітет України (НОК), суб'єкти сфери фізичної культури, матеріально-технічну базу фізичної культури; джерела фінансування фізичної культури, кошти державного бюджету, кошти відомчих організацій, вступні внески, дотації державних органів, спонсорські внески, прибуток від комерційної діяльності, особисті кошти громадян; науково-інформаційне забезпечення фізкультурно-спортивного руху.

Тема 5. Професійна діяльність вчителя фізичної культури: структура закладів вищої освіти, науково-дослідних інститутів, журнальну наукову продукцію, Інтернет, професійну діяльність в галузі, професійну діяльність учителя фізичної культури, спеціальності, освітні ступені та посади фахівців галузі; про вчителя фізичної культури як ключову фігуру з фізичного виховання у ЗЗСО; складники професійної майстерності та службові обов'язки вчителя фізичної культури, урок як основна форма фізичного виховання в закладі загальної середньої освіти.

Тема 6. Система кадрового забезпечення галузі: система вищої освіти, її реформування та кадрове забезпечення галузі, система кадрового забезпечення галузі, структура вищої освіти в Україні, державні органи управління, система ступеневої освіти: ліцензування та акредитація освітньої програми, заклади фізкультурної освіти в Україні.

Тема 7. Організація освітнього процесу у закладах вищої освіти: посадовці К-ПНУ: ректор, декани, завідувачі кафедр; структура факультету фізичної культури, кафедр, організація освітньої діяльності студентів у закладах вищої освіти, науково-методичне забезпечення освітнього процесу; види і форми організації навчальних занять у вищій школі: лекція, лабораторне заняття, консультацію, курсові роботи, дипломні роботи, спортивне вдосконалення, практичну підготовку; форми і методи контролю: семестровий контроль, екзамен, диференційований залік, залік, атестація; дистанційні технології навчання; формування студентського контингенту, підготовчі відділення, навчальні заняття, обов'язки старости групи; права та обов'язки здобувача вищої освіти університету.

Тема 8. Університет, в якому я навчаюся. Факультет фізичної культури: минуле і сьогодення: історія факультету фізичної культури та Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Змістовий модуль 2

Безпека життєдіяльності

Тема 9. Теоретичні основи навчань з безпеки життєдіяльності: знання про

безпеку, загрози, небезпеку та її види; мікро- та макро-небезпеки; характеристику небезпек, які супроводжують роботу сучасної комп'ютерної та іншої техніки; механізм впливу струму на організм та види електротравм; причини електротравматизму та методи його профілактики; способи та засоби забезпечення електробезпеки; порядок та способи надання допомоги людині, яка потрапила під дію електричного струму; електромагнітні випромінювання, їх вплив на здоров'я людини.

Тема 10. Безпека використання електричного обладнання. Ризики, які пов'язані з електромагнітним забруднення середовища. Захист людини від дії електромагнітних опромінь. Способи вимірювання інтенсивності ЕМП. Проведення вимірювань інтенсивності ЕМП випромінювань. Санітарні норми електромагнітних випромінювань. Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини. Проблеми гігієнічного нормування впливу шкідливих чинників на організм людини.

Тема 11. Техногенні небезпеки. Заходи пожежної безпеки. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Основні поняття пов'язані з пожежною безпекою. Принципи організації пожежної безпеки в закладах та установах. Класифікація приміщень за вибухо- та пожежною небезпекою. Заходи для забезпечення належного рівня пожежної безпеки. Правила поведінки під час пожежі. Первинні засоби пожежогасіння. Вогнегасники, їх види, класифікація, зона застосування. Установки пожежної автоматики. Принцип дії пожежної сигналізації. Поняття природних загроз їх класифікація.

Тема 12. Природні небезпеки. Моніторинг радіаційної небезпеки в умовах кризових ситуацій. Заходи та засоби захисту населення в умовах виникнення природних загроз. Вражаючі фактори природних загроз. Механізм дії іонізуючих випромінювань на тканини організму. Ознаки радіаційного ураження. Гостре опромінення. Хронічне опромінення. Джерела радіації та одиниці її вимірювання. Нормування радіаційної безпеки. Дозиметричний контроль в навчальних приміщеннях та місцевості. Захист приміщень від проникнення радіоактивних речовин. Режимы захисту

населення. Класифікація радіаційних аварій за характером дії і масштабами. Фази аварій та фактори радіаційного впливу на людину. Рівні втручання у разі радіаційної аварії. Чорнобильська катастрофа. Категорії зон радіоактивно забруднених територій. Вимоги до розвитку і розміщення об'єктів атомної енергетики. Шкідливі та небезпечні хімічні і біологічні фактори впливу на середовище. Характеристики речовин за ступенем токсичності для організму людини. Забруднення місцевості, води, продовольства під час аварій з викидом небезпечних хімічних речовин. Дії людини під час надзвичайних ситуацій. Вплив нітратів на здоров'я та працездатність людини. Способи оцінки вмісту нітратів в продуктах харчування. Визначення вмісту нітратів в продуктах харчування. Прилади для вимірювання вмісту нітратів у продуктах харчування (нітратоміри, нітрат-тестери). Склад домашньої аптечки та аптечки для лабораторії (кабінету). Призначення складових аптечки. Види травм та їх класифікація. Профілактика травмувань та поранень. Надання долікарської допомоги потерпілим при нещасних випадках. Проведення реанімаційних заходів.

4. Обсяг вивчення навчальної дисципліни:

- кількість кредитів ЄКТС – 4;
- кількість годин – 120;
- кількість аудиторних годин – 48, 20 годин лекцій, 28 годин семінарських занять;
- кількість годин самостійної роботи – 72.

5. Форма семестрового контролю – екзамен.

6. Інформація про науково-педагогічних працівників, які забезпечують викладання дисципліни:

Г.В. Бесарабчук, доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання, заслужений тренер України з пауерліфтингу, керівник навчально-

методичного центру забезпечення якості освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

А.О. Боднар, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії і методики фізичного виховання Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

О.Г. Чорна, кандидат педагогічних наук, завідувач відділу охорони праці і техніки безпеки Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

7. Перелік основної літератури:

1. Бесарабчук Г.В. Вступ до спеціальності / Г.В. Бесарабчук. – Кам'янець-Подільський : ПП Заріцький, 2007. 120 с.
2. Герцик М.С., Вацеба О.М. Вступ до спеціальностей галузі «Фізичне виховання і спорт» : підручник / М.С. Герцик, О.М. Вацеба. Харків: «ОВС», 2005. 240 с.
3. Копилов С.А., Бесарабчук Г.В. Олімпійці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : історичний нарис, присвячений 100-річчю Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2018 р. 128 с.
4. Солопчук М.С., Бесарабчук Г.В., Боднар А.О., Солопчук Д.М. Методики фізичного виховання різних груп населення : опорні таблиці: навчально-методичний посібник / Солопчук М.С., Бесарабчук Г.В., Боднар А.О., Солопчук Д.М. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2011. 196 с.
5. Теорія і методика фізичного виховання: [підручник] : у 2 т. / за ред. Т.Ю. Круцевич. Київ : НУФВС : Олімпійська література, 2018. Т.1 : Загальні основи теорії і методики фізичного виховання 2018. 382 с. : рис., табл. 6. Теорія фізичного виховання: опорні таблиці : навчально-методичний посібник / Солопчук М.С., Боднар А.О., Бесарабчук Г.В., Солопчук Д.М. Кам'янець-

Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2013. 148 с.

Безпека життєдіяльності:

1. Желібо Є.П. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник / Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В. К.: Каравела, 2005. 327 с.
2. Скобло Ю.С. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник / Скобло Ю.С., Соколовська Т.Б., Мазоренко Д.І., Тіщенко Л.М., Троянов М.М. К.: Кондор, 2003. 421с.
3. Лушкін В.А. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник / Лушкін В.А., Торкатюк В.І., Коржик Б.М., Ачкасов А.Є., Ніколаєнко Л.Ф. Житомир, 2001. 671с.
4. Джигирей В.С. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник / Джигирей В.С., Жидецький В.І. Львів: Афіша, 2000. 255 с.
5. Овчаров О.В. Конспект лекцій з дисципліни «Безпека життєдіяльності» / Овчаров О.В. Харків: СОП ІОЦ ХНАМГ, 2006. 132 с.
6. Губенко В.Д. Методичні вказівки і контрольні завдання з курсу «Безпека життєдіяльності» (для студентів заочної форми навчання усіх спеціальностей) / Губенко В.Д., Овчаров О.В. Харків: ХНАМГ, 2005. 17 с.
7. Овчаров О.В. Методичні вказівки до виконання індивідуального семестрового завдання з курсу «Безпека життєдіяльності» / Овчаров О.В., Обухов С.О., Чеботарьова О.В. Харків: ХНАМГ, 2006. 21 с.